

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

כרבי זירא לא אמרי. הא ללא קאמר משום קושיא דאצי דקאמר על רצא משום דרבי זירא שני לאצי שפיר: דדפנות מוגיעות לסכך מישלש שלמא ביה עינא. ולא דמי לנר חנוכה וקורת מצוי ללא חשיב היכר למעלה מעשרים

אע"פ שהקורה על גבי כתלים דהתם קורה טפח לא שלט זה עינא כמו נסוכה דרמזה טווא: **י"ז** בה יותר מארבע אמות אפילו למעלה מעשרים בשירה. לצקוף מסיק דרבי הונא סבר מראשו ורוצו ושולחנו עד ד' אמות פליגי יותר מד' אמות כשרה ותימה וכי נכשיר צרחצה משהו יתר מד' אמות אס היתה גציהה מעשרים אפילו טווא הא ודאי אין כאן כל סוכה וי"ל דלעולם נריך הרוחצ לפי הגוזה ° לפי חשבון ד' אמות לעשרים אי נמי קיס להו לרצנן דלפילו גצוזה אלף אי אפשר שלא יהא כאן כל סכך פורתא אס היתה רחצה יותר מד' אמות כדאשכחנן צפרק יוה"כ (יומא דף פ:) גבי כוחצת הגסה דמייחצא דעתא דלמרין כולי עלמא טווא עוג מלך העצן פורתא: **כרבי זירא** דאמר משום צ"ל. אצל כרצה דאמר משום מישלט עינא לא דלפילו רחצה טווא לא שלטא זה עינא: **כמאן** ד"א בחד. ודברי רב חנן צר רצה לריכה טעמא ויש מפרשים משום דהוה ליה לול של תרגולין כיון דגציהה וקטינה כולי האי אצל מחזקת טפי מכדי ראשו נפקא מכלל לול של תרגולין לאקרוי סוכה:

ה"ג ר"ח בשלמא דר' יאשיה דרב חנן ודרב הונא לא פליגי אדר' יאשיה^[7] ד"א יהיב שיעורא למשכא בו. וכתב רבינו חננאל ויש שגורסין פליגא: **עד ארבעים וחמשים אמה.** כי האי גוונא קמני גבי מצוי צריש עירובין (דף ג:) ולא תיקשי ללא דייק הכא השתא חמשים כשרה ארבעים מיעצא כדדייקין צריש אלמנה ניוזית (כחוצות דף טו.) גבי אלמנה ששהתה שמים ושלא שנים ולא תצעה מונוזותיה איצדה מונוזותיה וצקוף צ"ק (דף קס:) גבי לוקחין מן הרועים ארבע וחמש לאן ארבע וחמש גזין דהתם ניחא דהוי זו ואין נריך לומר זו משום הכי קשיא ליה אצל קשיא מההיא דפרק צנות כותים (מ"ה ל:) גבי קישוי דקאמר רבי מאיר אפילו ארבעים וחמשים יום ופריך עלה השתא חמשים מקשיה ארבעים מיעצא ויש לומר דליכא לשנויי הכא כי הווא ליטנא דמשני צריש מפנין (שנא דף קט:) ארבע וחמש כדאמרי אינשי וה"ה אפילו טווא אצל לגבי קישוי לא שייך לשנויי הכי ללא מיקטצט שיעור קישוי לעולם וכן פרק צמה אשה יונאה (p se: טו) גבי סנדל המסומר שנשתיירו צ' וחמש פשיטא ליה ללא שריין טווא וצריש אע"פ (כחוצות טו.) גבי משהה אדם אשתו צ' וג' שנים צלא כחוצה ועוד התם (דף טו.) גבי יונק תינוק והולך אפילו ארבע וחמש שנים צהני שייך לומר ה"ה אפילו טווא^[7]:

דפנות מוגיעות לסכך אלא העמד דופן שתיים או יותר תחת הסכך והשאר הניחו בלא דופן כדי שיהא האויר נכנס בו אבל אם מוגיעות לסכך אפי' למעלה מכ' אמי' (כ"ש) [כשרה] כרבה דאמר משום ידיעה היא. וקיי"ל כרבה דהא (טו) כל מליה כרב (הונא) עבדי. והא דאמר רב הונא משמיה דרב מחלוקת בשאין בה אלא עד ד' אמות כר' והא דאמר רב חנן משמיה דרב מחלוקת כשאנה מחזקת אלא ראשו ורובו ושולחנו וכי' דבריהן פשוטין הן. נמצאו שמותיה שלשתן משמיה דרב. ואמרין בשלמא שמורה דרבי יאשיה לא פליגא אשמעתא דרב הונא ורב חנן משום דלא איירי (ט) אלא הכשר בדפנות אבל משך בשיעור לא (אורי) [אירי]. ויש מי שגורסים פליגא ופסטה היא. אלא רב הונא ורב חנן בר רבה במחזקת ראשו ורובו פליגי אבל אם הוא רחבה יותר מזה השיעור [כשרה] נימא בהכשר סוכה פליגי אליבא דרב. ועשני לא כולי עלמא הכשר סוכה במחזקת ראשו ורובו ושלחנו ובהא פליגי מר סבר רב חנן בר רבה במחזקת ראשו ורובו פליגי אבל אם היא רחבה יותר מזה השיעור אפילו גובהה מכ' אמה אפילו לת"ק כשר וכ"ש לר' יהודה ורב הונא סבר מכדי ראשו ורובו ושולחנו עד ד' אמות על ד' אמות פליגי יתר מד' אמות על ד' אמות אפילו גבוה מכ' אמה כשרה לדברי הכל. ומובינן מהא דתניא סוכה שהיא גבוהה מכ' אמות פסולה ור' יהודה מכשר עד מ' ונ' אמה א"ר יהודה מעשה בסוכת הילני המלכה שהיתה גבוהה מכ' אמה וחצי זקנים נכנסין אצלה ולא אמרו לה דבר: ירושלמי אמרו לו מפני שהיא אשה ואין אשה מצוה במצות ואמרה להן והלא ד' בנים היו לה תלמידי חכמים אית לך למימר בסוכת מלכה שאנה מחזקת אלא ראשו ורובו ושולחנו אלא כשאין הדפנות מוגיעות לסכך דכן אורחיהו דעתידיא למעבד דפנת קליין די יאא [קיריא] עיל (פ' מן קדר הלכתי בלא חמה). דייקין מינה דלא מייית רביה מסוכת הילני המלכה אלא בדבר שחלקו והביא סיוע לדבריו עכשיו אם תאמר כשאין הדפנות מוגיעות לסכך מחלוקתם שפיר שדרך המלכה לישב בסוכה ענין זו אבל לדברי (הכל) מי שאר בסוכה קטנה

חשק שלמה על ר"ח

(א) [נ] צרי"ק ש"י ואיכא מ"ד לטמא כרצה לכל מילי כרז טעם ופשוט שציון על רעיו הר"ח וי"ל. (ב) [נ] ונלא דל"ל אלא כדכשר דפנות אלא כשער מן הסוכה לא חייבין.

כולהו כרבה לא אמרי ההוא ידיעה לדורות היא כרבי זירא נמי לא אמרי ההוא לימות המשיח הוא דכתיב ור' זירא א"כ לימא קרא וחופה תהיה לצל יומם ומאי וסוכה תהיה לצל יומם שמעת מינה תרתי כרבה נמי לא אמרי משום קושיא דאביי כמאן אזלא הא דאמר ר' יאשיה אמר רב מחלוקת בשאין דפנות מוגיעות לסכך אבל דפנות מוגיעות לסכך אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה כמאן כרבה דאמר משום ד"א שלמא בה עינא וכיון דדפנות מוגיעות לסכך משלט שלמא בה עינא כמאן אזלא הא דאמר רב הונא אמר רב מחלוקת בשאין בה אלא ארבע אמות על ארבע אמות אבל יש"ב יותר מארבע אמות על ארבע אמות אפי' למעלה מעשרים אמה כשרה כמאן כרבי זירא דאמר משום צ"ל הוא וכיון דרויחא איכא צ"ל סוכה כמאן אזלא הא דאמר רב חנן בר רבה אמר רב מחלוקת בשאינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו ושולחנו אבל מחזקת יותר מכדי ראשו ורובו ושולחנו אפי' למעלה מעשרים אמה כשרה כמאן דלא בחד בשלמא דרבי יאשיה פליגא אדרב הונא ורב חנן בר רבה דאינהו קא יהיב שיעורא במשכא ואיהו לא קא יהיב שיעורא במשכא אלא רב הונא ורב חנן בר רבה נימא בהכשר סוכה קמיפלגי דמר סבר סוכה במחזקת ראשו ורובו ושולחנו לא דכולי עלמא הכשר סוכה ראשו ורובו ושולחנו והכא בהא קמיפלגי דמר סבר במחזקת ראשו ורובו ושולחנו פליגי אבל יותר מראשו ורובו ושולחנו ד"ה כשרה ומר סבר מראשו ורובו ושולחנו עד ד' אמות פליגי אבל יותר מד' אמות דברי הכל כשרה מיתבי סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשר עד ארבעים וחמשים אמה ° אמר רבי יהודה⁽⁶⁾ מעשה בהילני המלכה בלוד שהיתה סוכתה גבוהה מעשרים אמה והיו זקנים נכנסין ויוצאין לשם ולא אמרו לה דבר אמרו לו ° משם ראייה אשה היתה ופמורה מן הסוכה אמר להן והלא שבעה בנים הוו לה ועוד כל מעשיה לא עשתה אלא על פי חכמים למה לי למיתני ועוד כל מעשיה לא עשתה אלא על פי חכמים הכי קאמר להו כי תאמרו בנים קמנים היו וקמנים פטורין מן הסוכה כיון דשבעה הוו אי אפשר ד"א הוה חד שאינו צריך לאמו וכי תימרו קמן שאינו צריך לאמו ° מדרבנן הוא דמייחייב ואיהו בדרבנן לא משגחה ת"ש ועוד כל מעשיה לא עשתה אלא ע"פ חכמים בשלמא למ"ד בשאין דפנות מוגיעות לסכך מחלוקת דרבה של מלכה לישב בסוכה שאין דפנות מוגיעות לסכך משום

כולהו. הנך אמוראי: כרבה לא אמרי. דיליף מלמען ידעו: ההוא. לאו צדיעה דשיצת סוכה קא אמר אלא צדיעות דורות הצאן היקף סוכות ענני כצד הנעשה לאבות: ליימות המשיח. אותם סוכות יהיו ללל לעונג ולמסמור אצל סוכת מלוא אינה ללל: תרתי. דאין שם סוכה אלא העשויה ללל דהיא דימות המשיח משום דעשויה ללל כרויה סוכה: משום קושיא דאביי. דעשה מחלוקת של צרול. ושינויא לא משמע להו הוואל וקרא לאו דוקא עראי נקט לא ילפינן מיינה שיעורא: כמאן. מהנך אמוראי דלעיל אולא הך כו': מחלוקת. דר' יהודה ורבנן: משלש שלמא ביה עינא. דרך דפנות דאי טעמא משום עראי הוא או משום לל דדפנות מוגיעות לסכך אמאי מווד רצנן: ה"ג מחלוקת צשאין זה אלא ארבע אמות על ארבע אמות אצל יש זה יותר כו': משום צ"ל. דאי משום משלט עינא צטפי מד' אמות פורתא⁽⁸⁾ לא שלטא זה עינא: הכי גרסינן מחלוקת בשאינה מחזקת אלא בדי ראשו בו. ואם תאמר קשיא דרבי אדרב אמוראי נינהו ואליצא דרבי: (ה) כמאן ד"א בחד. מהנך דלעיל דמפרשי טעמא דעשרים אמה דאי משום משלט עינא צשיעורא דיותר מכדי ראשו ורובו ושולחנו (נמי) לא שלטא וכל נמי ליכא ומחלוקת קצת נמי צעיא: ראשו ורובו. דרך סעודתן צהסיצה היתה על מנות ומסודין על כל שמאלס⁽⁹⁾ ואין אולכין זקופין ויושצין כמונו לפיכך הוצרך לומר ראשו ורובו לאפוקי קטנה שראשו נכנס זה ושולחנו ולא רובו או ראשו ורובו ולא שלחנו: למשכא. למשך הסוכה דאמר צין גדולה צין קטנה לא נחלקו אלא צשאין דפנות מוגיעות: אלא רב הונא ורב חנן. דאמרי טעמא דרצנן צשיעורא דמשכא הוא ומר אמר ד"א ומר אמר ראשו ורובו ושולחנו: נימא בהכשר סוכה. צארכה וצרחצה פליגי דתרווייהו אית להו דכי פליגי רצנן צסוכה המנומלמנת צשיעור הכשר אורכ סוכה פליגי וצטפי מיהא⁽¹⁰⁾ מכשרי אפילו היא גבוהה דכיון דרויחא איכא כל סכך או טעמא אחרניא להכשירה דרבי הונא סבר אי אפשר להעמיד מחלוקתן צפחותה מד' אמות דאס כן צלאו גבוהה מעשרים אמה פסולה דהכשר סוכה צארצע אמות כרבי דאמר לקמן הכי (דף ג.) אב"י יותר מכדי ראשו בו בשירה. וטעמא דפסול למעלה מעשרים לא ידיע לן כדאמרן לעיל דהך לא כחד: ומר סבר בבדי ראשו ורובו ושולחנו. וכן ציותר עד ד' אמות פליגי צגוזה וטעמא משום כל אצל ציותר מד' לא פליגי דכיון דרויחא איכא כל: מיתבי. להנך אמוראי דפרישו פלוגתא דמתני' כדמפרש ואזיל⁽¹¹⁾: קמן שאינו צריך לאמו. אמרינן לקמן (דף כח.) דחייב למכו צמלות סוכה: מדרבנן. שהזקיקו להרגיל את הקטן למנה ששוא ראי לה כדי שיהא מחזק ורגיל למנות: משום

(א) [מספחא פ"א ה"א]. (ב) [שבת כט: ע"ס נקמן]. (ג) [פסחים קח. (ד) [וע"ע מו"ק שנת ס: ד"ה השתא ועצמוצין צ: ד"ה עד וצמחות ט. ד"ה שמים ודף ס. ד"ה ר"י וצ"מ מ"ה. ד"ה השתא וצמדה לו: ד"ה ארבעין].

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה כמאן דלא ד"ה עם ד"ה ראשו ורובו:

גליון הש"ס

נמי אר"י משיח בדיצני המבכה. עיין עירובין דף לו ע"א מד"ה מכל ועיין צלצין סימן פ"ז: שם מדרבנן הווא דמחייב. עיין יומא דף פב ע"א צמ"י ד"ה קן צמנה וצמ"ש שם היתה מחנכת למנה צעלמא וק"ל ואין אמרי צבויני וכו"מ קמן שא"צ לאמו מדרבנן הווא דמחייב ואיהו דרבנן לא צשגחה מ"ש ועוד וכו'. הא אפי' מדרבנן לא מייחצנה ואיהו למנך אוחס וע"ג: תוס' ד"ה יש בה וכו'. פ"י חשבון ד"א צעשרים. עי' משנת משנין מ"ה סימן קט:

ליקוטי רש"י

משם ראייה. צמיה [לקמן בת].

הגהות וצינונים

[א] תיבת פורתא אין לו מובן ואולי צ"ל נמי לא שלטה בה [גליון] ובכתי' הגי' פורתא נמי לא [דק"ט: (ב) בכתי' מוכחי: (ג) בכתי' דפרישו מצמא דעשרים אמה צע"י: (ד) נראה דהתוס' שלפנינו בשביוש, ובתוס' הראשון ה"ג ר"ח בשלמא דר' יאשיה לא פליגא אדרב הונא ואדרב חנן בר רבא דלא קא יהיב שיעורא למשכא ויש דגורס פליגא. ועיין מראה אש ומרומי שדה:

גליזן הש"ם

לִיקוּמֵי דַע"י

תגהות וציונים

לעזי רעז"י

ד אמרו על רב תלמיד רבינו הקדוש שלא שח וכו'. כפרק הישן (סוכה כ"ח). מלמדין כן על רבינו אלב על רב אלבי יודע כעמ מקומנו: אמרו לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה. גירס פסחים (דף ג.): ו' ולא יהיה אחד בפה ואחד בלב וכו' ואסור לגנוב דעת הבריות וכו' עד אלא שפת אמת וכו'. הכל פ' גיד הנשה (מולין ל"ד.) ושם אמרו שם היה עושה לחזירו כבודות

אלו כדי להראות לנריות שחזרו משו וכו' צעניו מותר. ומשמני שלא הזכירו רבינו: ו' אלא מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. נפ"ק דלכות: כך אמרו חכמים הקנאה והתאוה וכו'. נפ"ד דלכות: **פ"ג א** המהלך בדרך זו נקרא חוטא הרי הוא אומר בנזיר וכפר עליו מאשר וכו'. נפ"ק דמעניות (דף י"א):

נריך
חכמה יהיו דברי האדם מעטים ועניניהם מרובים. והוא שצוו חכמים ואמרו לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה. אבל אם היו הדברים מרובין והענין מועט הרי זו סכלות ועל זה נאמר כי בא החלום ברוב ענין וקול כסיל ברוב דברים: ה' סייג לחכמה שתיקה. לפיכך לא ימחר להשיב ולא ירבה לדבר. וילמד לתלמידים בשובה ונחת בלא צעקה ובלא אריכות לשון. הוא שאמר שלמה דברי חכמים בנחת נשמעים: ו' אסור לאדם להנהיג עצמו בדברי חלקות ופיתוי. "ולא יהיה אחד בפה ואחד בלב אלא תוכו כבדו והענין שבלב הוא הדבר שבפה. יאסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעת הנכרי. כיצד לא ימכור לנכרי בשר נבילה במקום בשר שחוטת. ולא ירבה לו בתקרבות והוא יודע שאינו מקבל של שחוטת. ולא יסרהב בחבירו שיאכל אצלו והוא יודע שאינו אוכל. ולא ירבה לו בתקרבות והוא יודע שאינו מקבל. ולא יפתח לו חביות צריך לפותחן למוכרן כדי לפתותו שבשכיל כבודו ופתח וכן כל כיוצא בו. ואפילו מלה אחת של פיתוי ושל גניבת דעת אסור, אלא שפת אמת ורוח נכון ולב מהיר מכל עמל והוות: ו' לא יהא אדם בעל שחוק [ג]ומהתלות ולא עצב ואונן אלא שמח. כך אמרו חכמים שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערות. וצוו שלא יהא אדם פרוץ בצחוק ולא עצב ומתאבל אלא מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. יוכן לא יהיה בעל נפש רחבה נבהל להון ולא עצב ובטל ממלאכת. אלא בעל עין טובה ממועט בעסק ועוסק בתורה. ואותו המועט שהוא חלקו ישמח בו. ולא בעל קטטה ולא בעל קנאה ולא בעל תאוה ולא רודף אחר הכבוד. כך אמרו חכמים הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם. כללו של דבר ילך במדה הבינונית שבכל דעה ודעה עד שיהיו כל דעותיו מכוונות באמצעות. והוא ששלמה אמר פלם מעגל הגליך וכל דרכיך יכונן:

פרק שלישי

א שמא יאמר אדם הואיל והקנאה והתאוה והכבוד וכיוצא בהם דרך רעה הן ומוציאין את האדם מן העולם. אפרוש מהן ביותר ואתרחק לצד האחרון. עד שלא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא ישא אשה ולא ישב בדירה נאה ולא ילבש מלבוש נאה אלא השק והצמר הקשה וכיוצא בהן כגון כהני העובדי כוכבים. גם זה דרך רעה היא ואסור לילך בה. המהלך בדרך זו נקרא חוטא. שהרי הוא אומר בנזיר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש. אמרו חכמים ומה אם נזיר שלא א סמ"ג. ג"מ דף מ"ע ע"א: ב סמ"ג לאלון קנ"ה טור חו"מ סימן רכ"ח: ג טור א"ח סי' קנ"ו: פירש

לחם משנה

גדול שראוי לנעום עליו כגון חילול שמים. וזה כיון הרב צמ"ש כהן גדול וצפרק שלאחר זה לא כח גדול אלא על דבר שראוי לנעום וכו'. ומ"ש רבינו צפרק שאמר זה יחזור לדרך אלמנעית היא הדרך היותר נכונה העונה והכעס וזהו יעלו כל השונות יפה: עוד י"ל ש"ש הרב צפרק שלאחר זה וספור לנהוג דעה ציונית וכו'. ר"ל כשהאדם מולד חולי הנפש והוא מוטעב בגזוה או ריך שירחיק עצמו עד קנה האחרון עד שלא יטה לעולם מדרך האלמנעית כיון שהוא מוטעב בגזוה הלז יפול מדרך האלמנעית ויבא אל הקנה הראשון כשהיה אלב האדם ויחזיק חולי ריך שירחיק עצמו אלא עד האלמנע אלב מזה חסידות הוא הקנה האחרון. ומ"ש הרב צפרק שלאחר זה וכשיחזור לדרך האלמנעית וכו' יתורך דכפי המיון מפשט דברי הרמב"ם ז"ל קשה ממ"ש לקמן אסור לנהוג וכו' ואלכן כתב שילך בה כל ימיו. אלב נראה למרן ולומר דמאי דקאמר וילך בה הוא מפני שהוא מולד הנפש ולא יוכל לילך בקנה האחרון ודי לו שילך בדרך האלמנע דאם נאמר שיהיה בדרך הקנה האחרון אל ויכל עשויה מפני שהוא מוטעב בגזוה הלז. כל זה היה נראה למרן אלב לא יתורך בזה אלא כדי שלא יקשה הרמב"ם מפרק ראשון לפרק שני וצפרק שני מנייה וזיה כלאומר אלב שאר הקושיות לא יתורכי בזה. וכפי הדרך הראשון יתורכי דברי הרמב"ם שלא יקשה ממ"ש כהן למ"ש צפ"ב וצפ"ג ג"כ שלא יקשה מנייה וזיה וכל שאר הקושיות דהכל עולה יפה: **אחרי** שכתבתי על זה ראיתי להרמב"ם שכתב בהקדמתו ממס' אבות פ"ד ששם יתבאר כל פרק זה. וכח שם ח"ל אלב רוב התאוה הוא קנה הראשון והעדר הרגש ההנאה לגמרי הוא קנה האחרון. עוד כתב הרב צאמור פרק ח"ל. והרבה פעמים יעשו בני אדם באלה הפעולות ויחשבו אחר מהקלוטן טוב ומעלה ממעלות הנפש ופעמים יחשבו הקנה הראשון טוב כמו שיחשבו המסירה לטכנות מעלה ויקראו המוסרים עצמם לטכנות גבורים ופעמים יחשבו הקנה האחרון טוב ויאמרו על פתוח הנפש שהוא סבלן ועל העלל שהוא שמח בתלוקו וכו'. עכ"ל. ומדבריו אלה יתבאר כל מ"ש כהן יש דעה שמטין אותה וכו' וגם מ"ש ללד זה וללד זה וכו':

פ"ב ו' ולא יפתח לו חביות וכו'. בגמ' (מולין ל"ד.) הקשו דעולא איקלע לני רב יהודה פתח ליה חביות המכורות למנוי ומירלו אודועי אודעיה. ואז"א

04:07/2018nnk

הנהגות מיימוניות

ז [ג] באבות דרבי נתן כתוב פ"א ר"ע אמר שחוק סייג לכבוד, פי' מיעוט שחוק; באבות

ועל זה בו'. פרק במה דלכות: ד' וכן בדברי תורה וכן בדברי וכו' עד הוא הדבר שצפה. עיקר אליו הדברים פרק העוסק במדות וצמנין מ"ח מדות, וזימא פרק בל' לו (דף ע"א), ומקלסם במדעות ואגדות במלמוד: ואסור לגנוב דעת וכו' עד מכל עמל והיות. כל זה במולין פ' גיד הנשה (דף ל"ד): ז' לא יהיה אדם בעל שחוק בו' עד פנים יפות. פרק בן זומא: וכן לא יהיה בעל נפש רחבה עד הכבוד. פ"ה דלכות במדות תלמודי נעלם: כך אמרו חכמים הקנאה בו'. פ' בן זומא הוא עיקר זה הענין ונכמה מקומות בתלמוד עד סוף הפ' וכל דרכיך יטו:

פ"ג א שמא יאמר אדם עד המהלך בדרך כו'. סוגיא זו נלמדה פ' המוציא (דף ל"א) סוף גמרא ממני' דלמר רבי עקיבא. וצפרק קמא דתענית (דף י"א) גבי הגיע י"ז מנחתאון אמר שמואל וצנדרים וצנזיר

טז. ונקט רבי בהלכתא אורחא דרבי מאיר דהיא הות אורחא דרבי עקיבא. כיון דחזא רבי דאורחא דרבי מאיר קצרה וקרובה ללמוד, ודבריה מחוברים חבור יפה כל דבר ודבר עם מה שדומה לו, ומדוקדקין דבריו הרבה יותר מכולהו רבנן תנאי אחריני ואין בהן שפת יתר וכל מילתא ומילתא מסקא לטעמא בדלא אמיר בה

וְיִשְׁבּוּ אֶהְלִים

◆ יושב אהלים ◆

מאיר. כשבא רבי לסדר את ההלכות דהיינו המשניות ומצא לפניו נוסח של רבי יהודה ונוסח של רבי שמעון ונוסח של חכמים אחרים לא אחז רבי אלא נוסח של רבי מאיר: כיון דחזא רבי כיון שראה רבי דאורחא דרבי מאיר שדרכו ונוסחו של רבי מאיר קצרה וקרובה ללמוד ששאר החכמים היו מכניסים בתוך המשנה גם את הראיות לאותה הלכה ואת המקורות ומתוך כך נעשתה המשנה ארוכה וקשה ללמוד אבל רבי מאיר לא הכניס בתוך משנתו אלא את ההלכה עצמה ולפיכך היתה משנתו קצרה וקרובה ונוחה לתלמידים ללמוד: ודבריה מחוברים חבור יפה כל דבר ודבר עם מה שדומה לו. אבל במשנת שאר החכמים לא היה סדר נכון ופעמים ששתי הלכות שנוגעות לאותו עניין וצריכות להיות יחד אחת סמוך לשניה, נשנו זו בתחילת הפרק וזו בסופו וביניהן הלכות אחרות שאינן מאותו עניין: וכל מילתא ומילתא מסקא לטעמא. כל מילה ומילה שנשנתה במשנה נצרכת היא כדי להבין את העניין וההלכה:

שואלין בבית המדרש דבר זה טמא או טהור אם באמת היה טהור היה רבי מאיר אומר תחילה כל צדין וכל ראיות שיש לנו לומר בדבר זה שהוא טמא ואחר שהיה מביא כל ראיות שדבר זה טמא הוא היה דוחה אותן אחת לאחת עד שחזור לומר מסקנה דבר זה טהור הוא, אבל חבריו מתוך שהיו שומעין אותו מביא ראיות לדבר זה לעשותו טמא היו סבורין שכך דעתו נוטה לעשות דבר זה טמא. ולפיכך לא קבעו הלכה כמותו שלא היו יודעין ממש מה דעתו אי דעתו לטהר והא דהביא ראיות לטמאו אינו אלא דרך לימוד, או דילמא דעתו לטמאו ולפיכך הביא ראיות לטמאו: ומשום הכי הוה חביב ליה לרבי עקיבא. משום דהיה חריף והיה חזון על כל צדין של הלכה לפני שהיה פוסק בה: וסמכיה מינקותיה. כדאיתא בסנהדרין יד ע"א וברש"י שם ד"ה ולא קבלו לפי שעדיין היה בחור ורכינו פירש לעיל פרק ד אות ב ולא קבלוה דיניק הוה:

טז. ונקט רבי בהלכתא אורחא דרבי

האגדה והפוסט

מילי דטופיינא דלא צריכין, ולא מיחסרא ולא מיתרא מדעם אלא בדוכתי מעיטי, ואורחה קייטא ובכלל כל מילה ומילה גדולות ונפלאות, ולא כל מאן דחכים ידע לחבורי מילי הכי כדכתיב לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון.

יז. ואע"ג דכולהו רבנן שוין בטעמי, כיון דרבי עקיבא היה רחב לב ורבי מאיר תלמידה נמי רחב לב הוה – הוה שפירא תריצתהון ועדיפא

◆ יושב אהלים ◆

ולא היה ביניהם אלא הבדלי ניסוח והבדלי סדר שזה היה מקדים משנה זו וזה היה מקדים משנה זו. ואומנם ברור שהרבה מחלוקות נחלקו התנאים בהלכה זה עם זה וכמו שכותב רבינו בעצמו לעיל פרק ו אות ז, מיהו לא נחלקו אלא מדורו של רבן יוחנן בן זכאי שחבר בית המקדש והיתה הסנהדרין גולה ממקום למקום ואף אז לא נחלקו אלא בשאלות שנתעוררו ביניהם אבל היתה להם משנת ראשונים מוסכמת והיא כללה את כל מה שקבלו ממשנה והזקנים וכן את כל ההלכות שהוכרעו ונפסקו בסנהדרין עד החורבן ובמשנת ראשונים זו היו כל התנאים שוין שהיא היתה מוסכמת על כולם בתוכנה מיהו אף בה היו כמה סגנונות וכמה שינויי נוסח ומשנת רבי מאיר שקיבלה מרבי עקיבא היא הברורה שבהם ואותה קבע רבי במשנתו: כיון דר"ע היה רחב לב חכם גדול וחרף ור"מ תלמידה נמי רחב לב הוה לכן הוה שפירא תריצתהון ועדיפא מדכולהו. לכן היתה יפה גירסתם וסדר משנתם והיתה עדיפה יותר

בדלא אמיר בה מילי דטופיינא דלא צריכין. עד שאין אמורים בה מילים עודפות שאינם נצרכים: ולא מיחסרא ולא מיתרא מדעם. ואינה חסרה ואינה מיותרת מאומה. מידעם מאומה: אלא בדוכתי מעיטי. במקומות מועטים, יש מקומות שהמשנה שנתה מילים שלא נצרכו לתוכן העניין אלא כדי להקל על הלומדים לזכרם על פה כדאמרין "אגב סיפא נקט רישא" וכן "אגב רישא נקט סיפא" וכיו"ב: ואורחה קייטא. ודרכה של משנת רבי מאיר קצרה: ולא כל מאן דחכים ידע לחבורי מילי הכי. ולא כל מי שחכם יודע לחבר ולנסח, כך אין זאת אלא כי מלבד חריפותו הטבעית של רבי מאיר ומלבד השתדלותו והתמדתו בתורה יד' היתה במשנתו והיא שכיוונתו לנוסח הנכון ורוח הקדש הופיע בבית מדרשו של רבי מאיר:

יז. ואע"ג דכולהו רבנן שוין בטעמי. כל החכמים משנתם היתה שוה בתוכנה ובמהותה

מים על ידו מבארו באר מים חיים, וכעל גוזליו ירחף גם עליו, וקרבו מאוד ובין כתפיו שכן. והגם שהיה עוד רך בשנים בכל זאת למד כאחד הבחורים הגדולים א) והבין עמקות דרכי הלימוד מרבו הגדול*. ואין חידוש על תלמיד הלומד מרב כזה הדומה למלאך ה' צבאות ויותר** שמצליח בלימודו ועולה למעלה ראש.

א) בהיותו בן עשר שנים, ועודנו קצר הקומה, בכל זאת עמד אצל חילוקא דרבנן – לפעמים על תנור וכיריים למען לא ירמסוהו התלמידים הגדולים בקומה ממנו – ומעל גב התנור הרבה להקשות ולפלפל עם הגאונים שהציעו החילוק (לקחב"ח). * כך היה דרך למודו של הגאון רנ"א זצ"ל, עפ"י רוב למדו תלמידיו בחדר החיצונה וכשהיה להם איזה דבר הקשה הביאו אליו, והיה דרכו לפרש הסוגיא בעל פה גמרא תוס' וראשונים ואח"כ ביקש מהם להגידו על מה נפשם לשאול הגיע, והשיבו כי כל הקושיא אין לה התחלה לפי פירושו את הסוגיא וכפטיש יפוצץ סלע הרחיק כל קושיא, ופעם אחת נתקשו מאוד באיזה דברי בעל המאור בסוגיא דגרופה וקטומה (שבת ר"פ כירה), אשר מאריך מאוד בענין זה, וכאשר בא תלמידו הבחור משה סופר לשאול באורים של כהן הגדול והוא כדרכו עשה ופירש הסוגיא עם הבעל המאור באריכות הכל בע"פ ולא נשאר להם קושיא, עמד התלמיד משתומם איך זכר כל האריכות של בעל המאור לאמרו בעל פה, ואמר לו רבו תאמין לי שזה (ארבעים שנה) [שנים רבות] עברו שלא למדתי בעל המאור הזה.

ידוע שהגאון רנ"א ז"ל אמר שמיום עמדו על דעתו לא שכח מה שלמד, ומטעם זה לא כתב חידושי תורה שלו על הספר כי אמר שכל עיקר שהתירו חז"ל לכתוב דברים שבע"פ הוא משום עת לעשות שהתורה נשכחת בעו"ה, וכמו שהאריך הרמב"ם בהקדמתו, ור' נתן אומר במשנה סוף מס' ברכות הפרו תורתך משום עת לעשות לה', והוא לא שכח מה שלמד על כן לא העלה חידושי תורה שלו על הספר רק סימנים נתן לעצמו בנקודות ותיבות. ואבא מאוה"ג זצ"ל הביא עמו בשנת תרכ"ה מפפד"מ הששה סדרי משנה אשר למד מתוכן הגאון רנ"א זצ"ל ושמה נרשמים נקודות וכתוב בצדו וצ"ע או נקודות לבד, ורב מובהק א' באשכנז הדפיס (בשנת תרכ"ב) חיבור על חלק א' ממשניות לפרש כוונת הגאון ז"ל בנקודותיו ושם הספר "משנת רבי נתן".

** כן אמר זקני מאוה"ג זצ"ל על רבו פעם אחת במסיבת תלמידי חכמים ובא המדובר מן הגאון רנ"א ז"ל ואמר א' מן המסובין הוא היה מלאך ה' צבאות, וענה ואמר זקני ז"ל וואס איין מלאך? ותחסרהו מעט מאלקים. ודכירנא שסיפר לי דודי הגאון מהרש"ס זצ"ל שבעוד אביו הקדוש בחיים חיותו כתב הוא תולדות אביו וקורות ימי חייו (ואיש א' שאלה ממנו ונשתקע בידו), ובהגיעו לרבו של זקני ז"ל וחפץ לכתוב מי ומה היה רבו בא אל הקודש פנימה לשאול את פי אביו הקדוש שיספר לו, ועמד זקני זצ"ל מכסאו ואמר "אני אינני מהמגזמים שאלתני מה היה רבי מה אומר לך על זה, אך את זאת אגיד לך שלא היה מלאך בקי כ"כ בשבילי דרקיע כמו רבי".

הגאון רנ"א ז"ל היה כהן מיוחס ובכל יום עלה לדוכן בבית מדרשו, ואמר על עצמו

א (ה) המ"א כחצ' הטעם דהקדן פסול משום דל' לו לשבת שם, והטעם הזה אי אפשר לקבל דל"כ כל פסל היולא (מן הסוכה) שאין בו ז' (רוחב) נמי (יאסר), ואילו אגן קיימ' ל' דשרי כמטא'ר בס' תרל"א ס"ו, ונחמ"א (שם) וכיון שטעם המ"א ז'ל קשה, נראה דיש להקל, ונראה דאם יש נקיטונא (וה"ה בקרן) סכך פסול פחות מדר' טפחים ושינים תחתיו אף שאין נקיטונא רק זע"ז או פחות, דכיון דאין צריך כאן צירוף סכך פסול שהרי הקיטונא כשרה מדיון פסל היוצא, הו"ל כיון פחות מדר'ט בסוכה גדולה דישנים תחתיו. קמ"ד ו' ק"גיד' קיור.

ב רמב"ם ג כרמ' יתכן שס' ד כרמ' אפי' שם י' ה משנה שם כ"ה וכו'

שערי תשובה

שמה"ה שכתב ג"כ שכן אנו מורין ומחמירין במדינות אלו ולכן החמיר בסוכה ארוכה יותר על למ"ד ורחבה יותר על ט"ו אבל למעלה רבתי ממעט' ופוסל'ין איר הסכך עד שלא יסאר בה איר מגולה כ"א חמשה טפחים ע"ש: [ב] ושולחנו. עכ"ל ועיין בדבר שמואל'י שם שכתב סוכה של וא"ו על וא"ו טפחים ויש דופן שעוביה טפה גביה עשרה שעליו מסדר שולחנו אין זה משלים לשיעור ז' טפחים כמו אם היה סוכתו וא"ו על וא"ו ושולחנו בתוך הבית אע"פ שאוכל עליו ויושב בתוך סוכתו לא יא' י"ח מה"מ ואין מלטרף טפה א' משיעור השלחן לשיעור הסוכה כו' וה"ה בה שהדופן עובי

ביאור הלכה

יעקב דל"כ לדברי המ"א הא דמכשרין בס' זה סוכה עגולה כשיש לרבע בתוכה ז' על ז' צריך לכוון לישיב דוקא במלמטה ממש באותו מקום שיש לרבע ז' על ז' דמן הד' שמל' יהולך אין בו זע"ז ויש לו דין הקרן לדעת המ"א ועיין במה שכתב הדה"ה ואעמיק דבריו לקמיה' ולעני' לא דמי זה לזה דשם הולך כל העיגול מצפנים בשטח אחד ואין לחלק זה מזה וכולו כשר דאין צ' לו לשבת שם כלל דשטח אחד הוא עם הריבוע ולכן לא אישחמתי אחד מן האחרונים לחלק בזה משא"כ בענייני אף דאין מחילה מפסקת מ"מ הרי מנכר שהקרן הזה חלוק מן הסוכה הגדולה וצ' לו לשבת בקרן ההוא ולכן מחמיר המ"א בזה, והנה דה"ה ראיתי שהעמיק ג"כ דברי המ"א וסיים ע"ז ודוקא כשהקרן אינו רחב ז' ג"כ אבל כשהקרן רחב ז' רק אינו ארוך ז' כשר כיון שמצורף לסוכה גדולה מדע דהא בעגולה יש לרבע ז' על ז' מותר לישיב סמוך להדופן אף דבעגולה סמוך לדופן ליכא זע"ז א"ו כיון דמצורף לגדולה כשר דשולחן כשהקרן אינו רחב ז' ג"כ יש לומר דחשיב כלול של חרנגולים כמ"כ רש"י ותוספות ופסולה אבל כשרחב ז' רק שאינו ארוך ז' ודאי דכשרה דמצורף לסוכה גדולה מידי דהוי א' ראשו ורצו בסוכה קטנה כו' חמיה גדולה דזה אינו כשר רק לשיטת הרי"ף דסוכה שמחזקת רק ראשו ורצו בסוכה וסולחנה בתוך הבית אינו מייסל רק מדרבנן משום גזירה שמה' ימשך אחר שולחנו ובה שולחנה בתוך הסוכה הגדולה ליכא למיגור כלל [אבל לא משום דמצורף הקטנה לגדולה כשנדרשן] אבל לדעת הר"ן וסייעתו דסוכה קטנה שמחזקת רק ראשו ורצו [והוא כר"י על וי"ן] יש בה עגם הפסול דלאו דירה היא כלל ופסולה מן התורה בודאי לא יא' ידי חובתו האוכל בה אף כששולחנה בתוך הגדולה וכמו שכתב תוס' והמ"א הלא כל דבריו הוא רק להר"ן. ולעני' דיןא דמ"א דמילא למאי דאמרין בשבת דף ז' דקדן וית' הסמוכה לר"ה כיון דלא יחא תשמישית אינו מנטרף עם הר"ה אף דליכא הפסק ביניהן וכדמלית דמילא וה"ל כיון דלא לו לשבת שם. ומדברי המ"א משמע ג"כ דלא כוונתה שכתב שאין בו ז' על ז' וימשך נמאמר אחד עם הקודם משמע דדינו כשאר סוכה שאין בה ז' באורך ו' ברוחב דפסולה וע"כ לפענ"ד אין לזוז מדברי המ"א אכן בפרט אחד נראה דיש להקל בזה וכמו שכתב צכורי יעקב וז"ל אף שלא מלאנו לב' להקל לישיב שם נגד דעת המ"א מ"מ ג"כ שא"ל להקפיד שלא להניח השולחן באותו קרן ולא חיישינן בזה שמה' ימשך אחר שולחנו כיון שהרבה פוסקים ס"ל דאפילו בשולחנו בתוך הבית לא גזרינן הכי דלא הם סמוך עליהם בזה. ודע עוד דהא דנעיין השיעור ז' על ז' הוא בכל גובה עשרה טפחים כדלעיל בסיומן תרל"א סקיף וי"ד בהג"ה ועיין בפמ"ג דצריך הכל בריבוע וגוי סוכה דממעטין מן הד' הוא ג"כ עד גובה י"ט ועיין לקמיה' בס"ג מש"כ שם: * פסולה. עיין ברא"ש הטעם דלראשו ורצו של אדם צריך אמה דנכרא בלמחיה יחז' ושולחנו מחזיק טפה וכ"כ הריטב"א והנה ידוע המחלוקת שיש בין הראשונים ללהר"ף שפסק כצ"ש בתרתי משום דחד טעמא הוא לתרייהו הא דאשרינן במחזקת ראשו ורצו ושולחנו בתוך הבית הוא ג"כ רק משום גזירה שמה' ימשך אחר שולחנו כמו שפירא הר"ן לדבריו ולפ"ז מן התורה די בראשו ורצו נכד' והוא שיעור וי"ו על וי"ו ורבנן תקנו ז' על ז' כדי שיוכל להעמיד השולחן בתוך הסוכה ולא ימשך אחריו וליחז' הפוסקים כל שאין בו ז' על ז' שיוכל להיות שם ראשו ורצו: אין בו הכשר סוכה מן התורה דלאו דירה היא כלל כמו שכתב הר"ן וק"ק לי על דברי

באר היטב

ע"ש שז"ל ואין רחבה אלא ז' ע"ש וק"ל. ועיין יד אהרן. ונחשונה ח"ל ס' קמ"ב. וכתב המ"א ג"ל דאפילו בסוכה גדולה הרבה ובמקום א' יש קרן א' משוך לפניו שאין בו ז' אסור לישיב שם כיון שהמקום צ' לו לשבת שם ע"ש: (ב) לרבע. וחוט סובב כ"ט טפחים וצ' חומשים היו ז' על ז'. צ"י ועיין ט"ז ומ"א: (ג) ושולחנו. ג"ל דאם מקצת שולחנו עומד בסוכה ומקצתו תוך הבית מותר דלא גזרינן

משנה ברורה

המ"א אפילו סוכה גדולה הרבה ובמקום א' יש קרן אחד משוך לפניו שאין בו ז' על ז' אסור לישיב שם כיון שהמקום צ' לו לשבת שם^א והעמיקו הא"ר ועיין צנח"ל: (ב) למעלה. ואף דסוכה דירת עראי בעינן מ"מ הא אפילו גדולה הרבה יכול לעשות מחיצותיה עראי בהולא ודפנא וע"כ אפילו עשאה בקצב כשרה [צ"ח]: ב (ג) שיהא בה כדי לרבע וכו'. וכל הסוכה כשרה לישיב בה (ג) וא"ל ללמס לישיב דוקא בתוך הריבוע: (ד) ז' על ז'. וחוט סובב כ"ט טפחים ושיני חומשים נוכל לרבע בתוכה ז' על ז'. וה"ה כשעושה בת חמש זוית או יותר בעינן שיהא בה כדי לרבע ז' על ז': ג (ה) בגדים לנאותה וכו'. דאף דלענין גובה אחת לעיל בסיומן תרל"ג ס"ט דאין ממעטין אותה מגובה עי"ז הכא לענין מן הד' לא מהני (ה) דהא עכ"פ אינה מחזקת עי"ז ראשו ורצו ושולחנו: ד (ו) מי

דמ"א ראשו ורצו בסוכה קטנה ושולחנו כו' חמיה גדולה דזה אינו כשר רק לשיטת הרי"ף דסוכה שמחזקת רק ראשו ורצו בסוכה וסולחנה בתוך הבית אינו מייסל רק מדרבנן משום גזירה שמה' ימשך אחר שולחנו ובה שולחנה בתוך הסוכה הגדולה ליכא למיגור כלל [אבל לא משום דמצורף הקטנה לגדולה כשנדרשן] אבל לדעת הר"ן וסייעתו דסוכה קטנה שמחזקת רק ראשו ורצו [והוא כר"י על וי"ן] יש בה עגם הפסול דלאו דירה היא כלל ופסולה מן התורה בודאי לא יא' ידי חובתו האוכל בה אף כששולחנה בתוך הגדולה וכמו שכתב תוס' והמ"א הלא כל דבריו הוא רק להר"ן. ולעני' דיןא דמ"א דמילא למאי דאמרין בשבת דף ז' דקדן וית' הסמוכה לר"ה כיון דלא יחא תשמישית אינו מנטרף עם הר"ה אף דליכא הפסק ביניהן וכדמלית דמילא וה"ל כיון דלא לו לשבת שם. ומדברי המ"א משמע ג"כ דלא כוונתה שכתב שאין בו ז' על ז' וימשך נמאמר אחד עם הקודם משמע דדינו כשאר סוכה שאין בה ז' באורך ו' ברוחב דפסולה וע"כ לפענ"ד אין לזוז מדברי המ"א אכן בפרט אחד נראה דיש להקל בזה וכמו שכתב צכורי יעקב וז"ל אף שלא מלאנו לב' להקל לישיב שם נגד דעת המ"א מ"מ ג"כ שא"ל להקפיד שלא להניח השולחן באותו קרן ולא חיישינן בזה שמה' ימשך אחר שולחנו כיון שהרבה פוסקים ס"ל דאפילו בשולחנו בתוך הבית לא גזרינן הכי דלא הם סמוך עליהם בזה. ודע עוד דהא דנעיין השיעור ז' על ז' הוא בכל גובה עשרה טפחים כדלעיל בסיומן תרל"א סקיף וי"ד בהג"ה ועיין בפמ"ג דצריך הכל בריבוע וגוי סוכה דממעטין מן הד' הוא ג"כ עד גובה י"ט ועיין לקמיה' בס"ג מש"כ שם: * פסולה. עיין ברא"ש הטעם דלראשו ורצו של אדם צריך אמה דנכרא בלמחיה יחז' ושולחנו מחזיק טפה וכ"כ הריטב"א והנה ידוע המחלוקת שיש בין הראשונים ללהר"ף שפסק כצ"ש בתרתי משום דחד טעמא הוא לתרייהו הא דאשרינן במחזקת ראשו ורצו ושולחנו בתוך הבית הוא ג"כ רק משום גזירה שמה' ימשך אחר שולחנו כמו שפירא הר"ן לדבריו ולפ"ז מן התורה די בראשו ורצו נכד' והוא שיעור וי"ו על וי"ו ורבנן תקנו ז' על ז' כדי שיוכל להעמיד השולחן בתוך הסוכה ולא ימשך אחריו וליחז' הפוסקים כל שאין בו ז' על ז' שיוכל להיות שם ראשו ורצו: אין בו הכשר סוכה מן התורה דלאו דירה היא כלל כמו שכתב הר"ן וק"ק לי על דברי

דברי

שער הציור

(ג) כ"מ מדה"מ וכן בלמחיה צנח"ל דאף המ"א מודה בזה ודלא כצכורי יעקב: (ד) צ"י דהא בעינן שיעור ז' על ז' במרובע ובכל מרובע יש בללכסותו שני חומשין יותר וע"כ בללכסותו של שבעה טפחים הוא עשרה טפחים פחות חומש' וכל שיש ברוחבו טפה יש בהקפו ג"ט נמלא כ"ט טפחים ושיני חומשין. ועיין בפ"ק דעירובין בס' המשנה לר"מ ד"ה היתה: (ה) רש"י:

ואפילו

הגהות ותיקונים: א) סימן ש"ס: ב) ס' כ"ג: ג) ורובו ושולחנו: ד) בפ"ו:

וזה הוא פרטן:

וּבִיאֹר מִצֹּת אֱלֹ בִּפְרָקִים אֱלֹ:

פרק ראשון

הרדב"ז (מכ"י)

ב"ד הגדול קיים וכו' עד זה אוסר וזה מתיר. צריימא

שצאים לצ"ד שקמוך לעירו כמו שכתוב בצרייתא

שני

צ"ד

א סמ"ג עשין קי"א: ב סמ"ג לאוין רי"ז: ג סמ"ג שם ובעשין קי"א:

הצית אס שמעו אמרו להם ואס לאו בצין לזה שעל פתח העזרה ואומר כי דרשתי וכו' ואס לאו
אלו ואלו בצין לנשכח הגות וכו'. ואס כי קשה על דבריו מאין חילוף השואל על הד"ד שמספק
להם או שיוודע אחרים לשאול לבד? הגדול מזהס נימא דהשואלים לבד א והולכים ושואלים אס
ד"ד או יודעים אחרים להם אס לאו הולכים ושואלים לשאול אמר גדול מזהס ואי משום
הדבתיימא פתחה ביחוד שאמרנה שואל מב"ד ואמר כי אמרנה ואס לאו בצין דמשמע דאמ"כ בא
השואל על הד"ד לשאול ולכן אמר לבין רבים זה אינו כלום דנימא דהשואלים היו רבים ולכן אמר
באים

פ"א א ב"ד הגדול בו' עד להשען עליו. בספרי דני רב: ב' ב' מי שאינו עושה בהוראות' עד אש מפי אש. סנהדרין פרק הנמקין (דף פ"ו): ג' דברי קבלה ובו' עד אחר הרוב. פ"ק דמסכת ע"ו (דף ו'): ד' בשותיה ב"ד הגדול קיים בו' עד זה ממני. סנהדרין פרק הנמקין:

שני

עין משפט
בר מצוה

פ"ד א מ"י פ"ד מ"ד מהלכות
 מאכלות אסורות ה' א
 סמג לארץ קמו וקסט:
 פ"ה ב מ"י פ"ד מהלכות
 טומאת אוכלין ה' א:
 פ"ו ג מ"י פ"ד מהלכות
 מאכלות אסורות הלכה
 ב:
 פ"ז ד מ"י פ"ג מהלכות
 שחיטת עשור הלכה א
 סמג לארץ סה טו"ט א"ח
 ס' תרי"ג סעף ט:

כל איסורין שבתורה
בכזית חוץ מטומאת
אוכלין שהרי שינה הכתוב
במשמעו. ושינו חכמים
בשיעורן. וראיה לדבר יזה"כ
ששינה הכתוב במשמעו.

[illegible]

(א) נראה ד"ל דלא כחיצ לא
תאכל וכחיצ ועניתם ובמקום
שחיה לו לכחוצ כי כל הנפש
אשר תאכל כחיצ אשר לא
חשונה.

ג. מפרשי ד"ה ה"ג וכו'
י. רב: [ז] רוב הכתי
ת. כתי: נוסף רבה והיא
ו. הבארות המים מגיה
ז. נדעיל דהכא: [י] עי'
דעתיה בדהבירה
ח. [מ] צ"ל ר"ת (שיח)

לן כמחניחין דחלון דאמר
ו"ל לחרץ דהדיא דחלון
מיייר

עונשין מיכתב בחיני. ה"ג רש"י אצל כספרים היה כחזר שיעורין מיכתב בחיני פירוש מדר' חזן ארץ חטה ושעורה ואמר צפ"ק דסוכה (דף ה:) כל הפסוק הזה לשעורין נאמר ומשני שיעורין של עונשין והדן עמו דל"ג ליה פסוק דמאי משני שיעורין של עונשין דמכל מקום אחי חי'קאי לך שיעורין של עונשין מיכתב בחיני ועוד בכל דוכתא דפרין הכי פסק קמח דסוכה (סע) ועירוצין (דף ז.) מייחל לה מילתא דרבי חזן ודא לא מייחל לה ועוד אמאי לא משני הכא כדמשני הכס קרא אסמכתא צעלמא ועוד ליפרין נמי עונשין מיכתב בחיני אלא שמע מינה דהכי¹⁰ פריך עונשין דאמר קרא¹¹ מכלל הכא מחמת אוכל

הכא נמי כספא לזמניא. הא דלאמר
פרק תלון (שעירין 97 עט):
המקדש אס טעם מנא לזמניא
ואס לאו א"י יאס אר"י דהסם ינא
כמנא לזמניא וטעם הוי דבעין יתיבי
דעתא דאי מנא לזמניא ממש קאמר
אס כן הוי טפי מרביעית כדמוכס
הכא כי מוקי לה כמנא לזמניא אז
פרין אס כן הוי ליה מקולי בלא
שמאי אכל מעיקרא דקאמר מנא
לזמניא לא קאיא ליה א"כ היכי צעין
כולי האי והאמר צפרק ערבי ספסוס
(ספסוס 97 קה): דד' סוסות שעירין
צדעיתא וכוס של קידוש אחד דהס
וא"כ היכי נפיק די קידוש כיון דמסי
טעימיה וצדעיתא לזמניא ועוד וי סלקא
דעתך מנא לזמניא אס כן הוי טפי
מייסורי דעתא דייחוי דעתא הוי
כמנא לזמניא ואמאי שיערו בכל חד
ותד דדידיה בשלמא אי הוי כמנא
לזמניא וצדעיתא כדמסי צמקין קס
לה לרצן דהאי מיצא דעתא כל
העולם טובא עוג מלך הבשן פורחא:
ו **ושעיר** הכהן זו ביצת
תרנגול. הקשה ר"ח דמי תלון
(שעירין 97 ע): אמרין דשמי סעודות
דככר גירורז ר"ח גרורות היין
ובפרק כולד משחחין (שס 97 ע):
הן רבי שמעון אומר שמי דות לככר
משלם לקב דהיינו שמי סעודות שסס
ה' ביצים ושלש ביצה שהככר הוא
ה' ביצים וכרבי שמעון קיימאן ג'
דכלל דוכתא אמרין ככלה לטמא
טומאת אורכלין ולרבי שמעון טולה
השיעור לכפלה אבל לשאר חזאי
אינו כן ואכולהו תנאי קאי חזאי
חזיה לטמא טומאת אורכלין כדמוכס
סוגיא הוה ושחמלק י"ח גרורות
לחמש ביצים ושלש דזה וזה שמי
סעודות חמנא לכל ביצה ג' גרורות
ושלש שמיתא של גרורות דצה' ביצים
ושלש ביצה יט ט"ו שלש ביצים וטומאה
לכל שלש ביצה גרורות חמש ושמיתא
וגרורות

זן הוא ענוש הלכה למשה מסיני באזהר שיעור הוא ענוש: ייבב, רסקין איבא בתיירו כמלא לומיו דחוק, לבית הלל צעקן עזר כמלא לוגמיו דחוק: אם כן, ללבית הלל מייחב צברי ולחסידיה צמסבם דקדוים גרי הול בית שמאי שרינו שנינו שם:

[illegible]

וְקִי"ל עַל זֶה דָּאס כֵּן הוּא לִיב הַלְמַחְדָּא לְפָרוּשֵׁי בַהֲדָא דְלֵא פְּלִיגֵי דְלִדְדִּי וְאִדְדִּי חֵד שְׂעוּרָא הַ

השיעורין. האמורין באוכלין: ששינה הכתוב לקמן קמפס
ליה: ודאיה דרבר. למה שאמרתי שלפי ששינה הכתוב במשמען שיו
נכנסים בשיעורין יש ראייה מיום הכפורים שאף כי שיו חכמים
בשיעורין מפי ששינה הכתוב במשמעו: אשר לא תנונה. ולא
מביא שער חבלני: מאי דאיה. למה

וְלֹא לְהִצִּיל רֹאשׁוֹ מֵאֵי אֹמְלָא דְהִלֵּי
מֵהֵמָּה (ב) מִה פִּירֵשׁ צִיּוֹס הַכְּפֻרִים
מֵהֵמָּה לְהוֹדִיעֵנוּ שֶׁהֵעֵס מִשּׁוֹ
שִׁנְיָה הַכְּחוּז הוּא יוֹתֵר מִשְׁלַל פִּירֵשׁ¹¹
הַהֵם צִטּוּמָהּ נִמְי חִזָּן דְּלִינָה
הַכְּחוּז מִשְׁמַעְנוּ וְשִׁנוּ חֲכָמִים
שִׁיעוּרָא: (ג) אִי מִהֵמָּה, מִדְּשִׁינָה
לְהַכְּחוּז צִטּוּמָהּ הוּא אֲמִינָה אֵין
סָפִס שִׁיעוּי הַכְּחוּז לְדֹרִיתָהּ הוּא
יִתְכַּחַם מִכֵּל הַכְּחוּז אֲשֶׁר יִכְלֵי כִי
הִיכִי לְחִכְכֵּי נִצִּי מִשְׁקֵף אֲשֶׁר יִשְׁמַח
קָא מִשְׁמַעַן קִיּוֹס הַכְּפֻרִים דְּהֵם
דְּלִי שִׁינָה הַכְּחוּז מִשְׁמַעְנוּ וְשִׁנוּ
וְכָמִים שִׁיעוּרָן אֲמִיר מִנְהֵם
אֵחָ שִׁיעוּי צִטּוּמָהּ נִמְי מִשּׁוֹ
עֲמָמָה דְּלִינָה הַכְּחוּז הוּא דְּלִשָׁה
אֲכָל שִׁיעוּי מִשְׁמַעְנוּ מִכֵּי לֵה: ¹²
שִׁחֲחוּר שִׁחֲחוּרָה, כְּשִׁילָה מִתּוֹךְ הַאֲוֹל
שִׁטְרָר צִי לֵאָו אֲוֹל מִיקְרִי לְעֵין
יוֹמָמָה לֵאָ הוּא וּלֵאָ אֲמִיר דֵּהָ
מִנְחִסְרִי מִתּוֹךְ אִימָא בִּן פְּקֻיָּה:
מִנְחִלָּה שִׁחֲחוּרָה צִמָּה שִׁשְׁטֵמָה דְּקִימָה
בִּן (חֲלֵין דָּף עַד) שִׁחִיטָה אֲמִיר
מִנְחִסְרָה: שִׁיעוּן קְרִיעָה, דִּחְנָן (סֵע)
קְרִיעוּ וְעוֹלָה אֵחָ דֵּהָ: דְּבִיר וּבִיר:
דִּין גְּדוֹל הוּא כְּדֹמָמִין צִבּוּרִים
(י) שִׁטְעָה צִלְמָה שִׁסִּים כְּרִיסִים:
וְסֵר טֻבָּלָה לֵאָ גְרִיסִין אֵלָה הִי וְלִימָה¹³
שִׁיעוּמָה לְיִפְרִתָּה: רַבִּי אֲבָהוּ יְדִידָה
לְאֲמִיר וְכִי, פִּירֵשׁ מִשְׁמַעְנוּ עַל מִקְרָא
פִּירֵשׁ אֲחֵר שֵׁלָה פִּירֵשׁ צִי רִי אֲלֵעוֹר
וְכִי וְכִי לְהִסִּיב עַלֵּה: הָאֲבָהִי חֲבִיב
צִטּוּמָהּ הוּא הַכֵּי, מִפְּסֵר לֵה וְלֵאָ: ¹⁴
אִימָה דְּמַחֲיִיבִי קֶרְבֵּן אֲכִיזָה קָפֵן, וְהִכִּי
קֶלְמָר הַאֲוֹל פִּתּוּם מִכִּזִּית זִמָּן הוּא

הכי שיעורין של עונש
אחרים אומרים בית
והכתוב ^{ס"ה} אלה המצו
לחדש דבר מעתה
ויסודם: השוטה מזה
יהודה אמר שמואל^א
אלא כל שאילו יסל^ב
כמלא לוגמיו ואחא אנן
כמלא לוגמיו מיתבי
בש"א רביעית ובה"א
אומר משום ר"א כמלא
בתירא אומר כדי גמיעי
דאוקימנא כדי שיראה
אי הכי היינו ר"א איכס
דחוק ^{ס"ו} מתקוף לה רבי
ליה מקולי ב"ש ומוח

[illegible]

ישראל יצא מן המלחמה, וזו הייתה הסיבה העיקרית לכך.

תורה אור השלם
(א) כי כל הנפש אשר
לא תענה בעצם היום
הזה ונכרתה מעמיה:
[וישא 22, 23]

(ב) מִכָּל הָאֵכֶל אֲשֶׁר יֹאכַל אֲשֶׁר יִשְׂמָא וְכָל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל כְּלִי יִמָּא; [וְיִשְׂא יָדָיו]

(ג) אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחְמָא
וְעֵשָׂה אַחַת מִכָּל
מִצְוֹת יי אֱלֹהֵי אֲשֶׁר
לֹא תַעֲשֶׂיהָ בְּשִׁנָּה
וְאַחֲרָיִם: [וְיִחְמָא יי בְּ]

(ד) אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר
צִוָּה יי אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:
[ויקרא כז, לד]

[נדפס בסוף המסכת]

[illegible]

אילו נצטרך פקדון (דף
פא) אמר ואלב אורח
קמיל דמי טעותה הו
נצטרך הו שז דות כד
שליש אין מחזיקין לכל הית
חיים וכל היתר ופסקה
הוא וכן כדא דתומה בל
נצטרך מיי נצטרך
נצטרך לרי דהא הא דקאמ
יעוד דגרוגרת פסק המנטי
נצטרך מיר דולא הך בריית
אובלין היע משום דלא אש

אפשר לבי"ד לבטלן ר"ל דאפשר לבוא לבי"ד שידרוש על פי מדות שהתורה נדרשת בהם ולבטלן, והיינו משום דהלכות אלו שכחו בימי אבדו של משה והחזירין עתניאל בן קנז בפלפולו ע"כ שייך בזה מחלוקת אבל כל זה הוא דוקא לענין מתות אבל הא דרועה זה מפורש בגמרא דילן דהלכה היתה דרועה ואנן לא ידעינן באיזה תרעה ובאיזה תמות, וא"כ הא דרועה זהו הללמ"מ בלא שכחה ורק על המתות שכחו, ואם כן אפשר לבטל דין המתות שחידוש הוא על ידי בי"ד של יעבץ אבל דין הקרבה א"א לבטל שיקרבו משום דזה לנו ממש שרועה ועל זה לא שייך מחלוקת כלל, [א"ה, עי' בחידושי מרן רי"ז הלוי יומא עמ' כו כל הענין בארוכה, ועי' גם בחידושי מרן רי"ז הלוי עה"ת רות עה"פ לא אוכל לגאול וכו'].

דף ט"ז ע"ב

[ב] גמ' וכי דנין אפשר משאי אפשר. פירוש דאיה"נ דאם היה אפשר היה גם בהם נוהג הדין רק דאי אפשר ומשני דר"ש בחד מקום גמיר ליה, ולפי פירוש רש"י נראה דאין זה דמי כי אם בהכי היתה הללמ"מ חמש חטאות בחד גוונא וכיון דא"א בציבור להיות מתים כולם ע"כ ביחיד נאמרו, אמנם בפיהמ"ש להר"מ משמע דאין זה משום דהלכה נגמרה כולן באופן אחד אלא דיליף אפשר משא"א ועדיין הוי ילפותא, ולפי"ז צ"ב מאי משני הגמרא דבחד גוונא גמירי, והנראה בזה דהנה במ"ק (דף ד' ע"א) אמרינן דתוספת שביעית דוקא בזמן הבית מהתורה דומיא דניסוך המים, ופירשו בתוס' (ד"ה אלא אמר רב אשי וכו') דבכל מקום שונה הני שלשה ביחד דכך נתנו אלא ודאי למילף סמכינהו רחמנא ע"ש, א"כ אפשר לפרש ג"כ הכא דמגמר להני חטאות ביחד ע"כ דלמילף מהדדי נאמרו וא"כ דנין הכא אפשר משאי אפשר דהלא משום כך ניתנה ההלכה דחמש חטאות ביחד, וא"כ מבואר שפיר דברי הר"מ דגם במסקנא דנין הוי, והנה לפירש"י בסוכה

האוכל חלב בזמן הזה צריך שיכתוב לו שיעור שמא יבוא בי"ד אחר וירבה בשיעורין וכו' אר"י שיעורים של עונשין הללמ"מ תניא נמי הכא שיעורים של עונשין הלכה למשה מסיני אחרים אומרים בי"ד של יעבץ תיקנום והכתיב אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה אלא שכחום וחזרו יסדום, [צ"ב דהלא יעבץ לא היה נביא ע"כ עפ"י מדות שהתורה נדרשת בהם וא"כ אין כאן דין דאין הנביא רשאי לחדש דאין זה חידוש וצ"ע], והנה צ"ב כיון דשיעורין הללמ"מ א"כ איך יוכל בי"ד אחר לרבות בשיעורין או למעט, הלא בהלמ"מ לא נופל בהם ספק ומחלוקת, והיה נראה לומר דבהלמ"מ נאמר רק עיקר השיעור של בזית אבל המחלוקת היא איזה כזית גדול או קטן, ולפי זה מימרא דר"י ל"ש לר"א דאמר צריך שיכתוב לו שיעור.

ונראה לפרש, דהנה הר"מ בהלכות ממרים

(פ"א ה"ג) כתב דבהלמ"מ אין בזה

מחלוקת ורק במה שדרשו בי"ד ממדות

התורה אפשר לבי"ד אחר לבוא ולדרוש

אחרת ולחלוק עליהם ע"ש, ולפי"ז נראה

דהנה ביאור המחלוקת של הת"ק ואחרים

בהבדילתא הוא דהתנא קמא סובר דשיעורין

הלכה למשה מסיני ואחרים סוברים דשכחום

ויסדום א"כ אע"ג דהן היו הללמ"מ מ"מ לנו

הם על ידי מדות שהתורה נדרשת בהן

דהחזירין יעבץ בפלפולו, וא"כ אין בזה הכלל

שלא שייך בזה מחלוקת ואפשר שפיר לבי"ד

אחר דיבוא ויחלוק על זה, ולפי זה ר"א

דאמר דצריך שיכתוב לו שיעור הוא כאחרים

דשיעורים הם שהחזיר בי"ד של יעבץ ע"כ

שייך בהם מחלוקת דאפשר לבי"ד אחר

לחלוק על זה, ור"י פליג על ר"א וס"ל

דהללמ"מ כתנא קמא וא"כ א"צ לכתוב

שיעור דא"א להיות בזה מחלוקת, ובאמת

מבואר כן בירושלמי פאה (פ"א) ובחגיגה דעל

דעתיה דר"א הוא צריך שיכתוב שיעורים ועל

דעת דר"י אין צריך שיעור ע"ש כנ"ל, ולפי"ז

יבואר דברי הירושלמי דשבת דחמש חטאות

[illegible]

נחזור

[illegible]

והפעם

[illegible]

זמ-ש

[illegible]

לענ-ד

[illegible]

בזה

בזה יש להקפיד בזה"ע ה' קכ"ד בגט שנכתב על הדבר
שארץ ציבור וכו' דגט בטל והם דברי הר"ן בגיטין
פ"ד

[illegible]

בס"ד תשובה יז

במ"ד תשובה י' לחלמיתו יודי הרבני המופלג התריף ושקן חכם ונבון מהור"ר לבי הירש היילפרין :

ע"ד שאלתו

עֵיד יִשְׁאֵלְתוּ
 אִם אֵין מֵלֶךְ לָכֵן רַק כִּיּוֹת מֵלֶךְ מֵהַרְוֹסָה
 מִמֶּלֶךְ אִם יוֹכֵל לְצַלֵּחַ דֵּם יִיחַ בְּלִילָה
 הִיא-אֲשֶׁנָּה וְהִאֲרִיד בְּחַרְפִּיתוֹת וּבִקְאוֹתָיו וּבְדַבְרֵי אֲשֶׁר תִּזְמְּנִים אֶשְׁתַּעֲשֶׂה
 בְּעַמִּי וְעַל דַּבְרֵי שִׁמְחָתוֹ וְשִׁמְחָתוֹ בְּיָדָם יִי רִאשִׁיתוֹ שְׁלֹפֶלֶת לִבְּהֶמָּה
 וְתַנְּתָה לְפָנֶיהָ וְיִמָּה בִּצְרוֹן זֶה :

זוה **החלי בעצרת א**

[illegible]

מִי שֶׁקָּרָא וְהִלְכָה בְּעֶמְדָּתוֹ יִשְׁמְרֵהוּ מִיָּד מַלְאָכָיו יִשְׁמְרֵהוּ מִיָּד מַלְאָכָיו יִשְׁמְרֵהוּ מִיָּד מַלְאָכָיו

[illegible]

הנה

[illegible]